

POSTANOWIENIE

Dnia 23 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania J. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Lublinie

o nauczycielskie świadczenia kompensacyjne,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 23 października 2024 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z dnia 26 października 2023 r., sygn. akt III AUa 124/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującego się tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) wraz z ustawowymi odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu orzeczenia do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 26 października 2023 r., III AUa 124/23, oddalił apelację wniesioną przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Lublinie od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z 11 stycznia 2023 r., VIII U 2449/22, zmieniającego

zaskarżoną w sprawie decyzję organu rentowego z 30 września 2022 r. i przyznającego odwołującemu się J. C. prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego do 1 września 2022 r.

Organ rentowy wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego, to jest art. 4 ust. 1 w związku z art. 7 ust. 1 ustawy z 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 245, ze zm., dalej jako ustawa o świadczeniach kompensacyjnych). We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na potrzebę wykładni art. 4 ust. 1 ustawy o świadczeniach kompensacyjnych, który w jego ocenie budzi wątpliwości. Powołał się również na rozbieżność orzecznictwa w tym zakresie. Zdaniem skarżącego art. 4 ust. 1 ustawy o świadczeniach kompensacyjnych wprost wskazuje, że nauczycielskie świadczenie kompensacyjne przysługuje nauczycielom, którzy spełnili łącznie następujące warunki: 1) osiągnęli wiek, o którym mowa w ust. 3; 2) mają okres składkowy i nieskładkowy w rozumieniu ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszący 30 lat, w tym 20 lat wykonywania pracy w jednostkach, o których mowa w art. 2 pkt 1, w wymiarze co najmniej 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć; 3) rozwiązali stosunek pracy. Prawo do świadczenia kompensacyjnego przysługuje więc osobie, która po rozwiązaniu stosunku pracy, a przed zgłoszeniem wniosku o nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, nie wykonuje żadnej pracy zarobkowej. Celem ustawy kompensacyjnej było zaś wprowadzenie przejściowego rozwiązania adresowanego do nauczycieli z długim stażem pracy, będącego alternatywą dla emerytur pomostowych, które przysługują nauczycielom w ograniczonym zakresie, aby złagodzić możliwość przechodzenia na emeryturę przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną odwołujący się wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia jej do rozpoznania oraz zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zasługiwała na przyjęcie do merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa wymaga od skarżącego określenia, które przepisy wymagają wykładni Sądu Najwyższego, ze wskazaniem, na czym polegają związane z tym poważne wątpliwości, lub z przedstawieniem rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Ponadto konieczne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, z 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, czy też z 17 grudnia 2007 r., I PK 233/07). W przypadku powoływania się na rozbieżności w orzecznictwie konieczne jest także, choćby

przykładowe, wskazanie orzeczeń, w których ten sam przepis prawa byłoby odmiennie wykładany. Należy również podkreślić, iż nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP – wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów, gdyż skonstruowany w tym wniosku problem prawny na tle wykładni art. 4 ust. 1 ustawy o świadczeniach kompensacyjnych doczekał się już rozstrzygnięcia w dotychczasowym orzecznictwie, w którym przyjęto, że jeżeli w dniu rozwiązania przez nauczyciela stosunku pracy z placówką, o której mowa w art. 2 pkt 1 ustawy o świadczeniach kompensacyjnych, nauczyciel spełniał warunki stażu pracy i wieku wynikające z art. 4 ust. 1 pkt 1 i 2 tej ustawy, to dla nabycia prawa do świadczenia kompensacyjnego bez znaczenia jest pozostawanie przez tego nauczyciela równolegle w innym (nienauczycielskim) zatrudnieniu (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 8 września 2015 r., I UK 468/14, OSNP 2017 nr 7, poz. 89 oraz z 24 października 2017 r., II UK 458/16, LEX nr 2427160). Na podstawie art. 2 pkt 1 i art. 4 ust. 1 ustawy o świadczeniach kompensacyjnych nie można zatem stwierdzić, że przesłanką tego świadczenia jest warunek niepozostawania w innym zatrudnieniu przez byłego nauczyciela, który spełnił już przesłanki uprawniające do świadczenia kompensacyjnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 listopada 2019 r., I UK 1/19, LEX nr 3216982). W orzecznictwie wyjaśniono także, że biorąc pod uwagę stosunkowo niewysoką kwotę wypłacanych świadczeń kompensacyjnych, a także relatywnie krótki okres wypłacania tego świadczenia (do dnia nabycia uprawnień emerytalnych), ustawodawca jako zasadę przyjął możliwość łączenia tego świadczenia z innymi źródłami przychodów, na przykład z tytułu wykonywania umowy o pracę lub umowy zlecenia. Podkreślono też, że ustawa o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych nie zawiera negatywnej przesłanki wyłączającej prawo do tego świadczenia w przypadku podjęcia

zatrudnienia po nabyciu uprawnień do świadczenia, a jedynie określa w art. 9 jego konsekwencje (zawieszenie lub zmniejszenie świadczenia), ponieważ stosownie do art. 9 ust. 1 ustawy wypłata nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego ulega zawieszeniu lub wysokość świadczenia wymaga zmniejszenia w przypadku, gdy osoba otrzymująca świadczenie podejmuje inną aktywność zarobkową, przekraczając limity zarobków określone w art. 103 ust. 3 i art. 104-106 ustawy emerytalnej. Z kolei, zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy prawo do tego świadczenia ulega zawieszeniu bez względu na wysokość uzyskiwanego przychodu tylko w razie podjęcia przez uprawnionego pracy w charakterze nauczyciela, wychowawcy lub innego pracownika pedagogicznego w jednostkach, o których mowa w art. 1 ust. 1 i 2 Karty Nauczyciela. Podjęcie zatrudnienia w jednostkach, o których mowa w art. 1 ust. 1 i 2 Karty Nauczyciela, ale nie w charakterze nauczyciela, nie spowoduje jednak zawieszania prawa do świadczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 18 maja 2017 r., II UK 235/16, LEX nr 2306375 oraz z 10 lutego 2022 r., III USKP 109/21, LEX nr 3305482).

Mając powyższe na uwadze, należy stwierdzić, że w sprawie nie występuje żadna z powołanych przez Skarżącego przesłanek przedsądu, wobec czego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach orzeczono w myśl art. 98 § 1 k.p.c.

[SOP]

r.g.